

NORMAALNE
ON
ELADA
HÄSTI

Ly Hansti

Toimetas Heli Hallik
Foto esikaanel Sander Toom
Küljendas ja kaaned kujundas Vallo Hallik

Teose sisu eest vastutab autor

© Kõik õigused kaitstud

ISBN: 978-9916-754-28-3

Pärnu 2024

Trükk: Arial Bold

Hea Tegu kirjastus
www.fil.ee

Algas on tehtud.
Annan parima, et ka lõpp tuleks!
18.06.2022

Sisukord

Sissejuhatus	9
Lapsed on kodu peegel, või kas ikka on	11
Kotid kokku, kotid lahti	33
Töökohad	41
Mehed	65
Ma olen rase	100
Vaimne tervis	110
Nüüd ja praegu	141
Tänuõnad	151
Kasutatud materjalid	153

Sissejuhatus

Miks kirjutada? ... Aga miks mitte? Ei pea olema kuulsus, või midagi tohutut saavutanud, et panna kirja oma tunded, kogetu ja mõtted, mida kohati on ehk liiga palju ühe n-ö tavalise noore naise kohta.

Kirjutamine aitab mul ennast paremini peegeldada ning teadagi on maailmas mitu samasugust peegelpilti. Võibolla on just meie peegeldused sarnased, suutes pakkuda sulle äratundmisrõõmu, usku, lootust või kurbuse tundeid.

Või hoopis vastupidi, oleme elanud täiesti erinevaid elusid ja sul on hea võimalus saada läbi kellegi teise uusi kogemusi.

Jään ausaks.

Hääd avastamist, Sa imeline Hing!

Olen väga tänulik, et seda raamatut loed!

Lapsed on kodu peegel või kas ikka on

Alustan algusest. Elasin 14 aastat ühes imelises Eesti-maa alevikus. See oli väga kaunis koht, kus oma lapsepõlv veeta. Mind valdab tänutunne, et olen kasvanud maal ning nautinud rõõme, millest paljud tänapäeva lapsed küllap ei unista: onnide ehitamised, kolamised mahajäetud majades, õuemängud külalastega, õunarakud ning keldripoe külastused, kus sentide eest sai komme osta.

Ometi kõik ei olnud nii ilus ja tore ...

Mäletan hetki, mida on vastik meenutada. Olgu selleks pidevad vaidlused, kaklused, põgenemised keldrisse ning hirmuvalitsus, mis valitses nelja seina vahel. Räägin just nimelt neljast seinast, sest väljapoole polnud küllap midagi aru saada. Vähemalt ma arvan nii. Eks ikka teati, et isa on napsumees, joodikutele on see lihtsalt näkku kirjutatud, kuid et ta ka naistepeksja oli, seda ma ei arva, et kõik teadsid.

Kas ta oli üdini halb mees?

Ma ei ütleks. Ta laulis ja tegi pannkooke. Mäletan isegi ühte hetke, mil mu kaissu multikaid vaatama võttis, aga kahjuks see oli ka kõik.

Naisepeksja kõrval oli naine, keda peaksin kutsuma emaks, aga seda on siiani raske teha, sest ka tema ei ole supernäide sellest, milline üks ema olla võiks. Vägivaldne oli ka tema. Kord sõdisid nad omavahel, kord lastega. Kallistamine ja heade sõnade ütlemine oli selles peres asendunud mõnitamise, halvasti ütlemise, karjumise ja peksuga. Peksu all pean silmas erinevate rihmadega või käega löömist ning juustest kiskumist. Hiljem tulid ka asjadega loopimised, jalapeksud jne. Olin teismeline (põhikoolis), kui mind veel „nagu koera” maas peksti ja arvutitooliga seina vahele suruti.

Olukordi oli teisigi.

Kodus nutsin oma nutud ära ning väljaspool kodu olin rõõmus laps. Õppisin hästi ja tegin vahel mõne lolluse, aga jäin silma ka oma tublidusega. Koolis sain kiitust, millest kodus vaid unistada võisin.

Lapsena oli raske mõista olukorra tõsidust ning tol ajal ei teadnud ma oma õigusi. Lisaks ei olnud ka lasteabi telefoni 116 111. Mind valdas hirm ning ka häbitunne, olgugi, et ükski laps ei saa olla süüdi selles, et tema kallal kasutatakse füüsilist ja vaimset vägivalda. Täiskasvanute endi lapsepõlv või rikutud närvid ei õigusta sellist käitumist. Tegelikult ei õigusta seda miski.

Lisaks füüsilisele ning vaimsele vägivaldale saatis lapsepõlve vaesus. Rahast oli pidevalt puudus, kuu lõpus oli rahadega kitsas ning et midagi süüa oleks, võeti võlgu. Küllap on see väga paljude Eesti inimeste nuhtlus, sest kes on kord sinna ringi astunud, sealt välja väga lihtsalt ei pääse.

Riided olid meil seljas ning mingisugune peavari ka, kus suure vihmaga võis laest vett tilkuda ning niiskusest tingitult oli palju hallitust. Remondimeest meie peres ei leidunud, vahel värviti hallitus üle ning pandi mingisugune tapeet, aga probleemi see tegelikult ära ei võtnud. Hullemaid mälestusi on punasest voodist, milles oli lohk. Magasin sedasi, et vajusin voodi keskele. Voodi asus akna all radiaatori juures, kus nurgas oli auk. Aeg-ajalt käis sealt maailma avastamas üks väike hiireke. Sõbrad me polnud, seega oli ta pigem hirmutav.

Olenemata kõigest oli sellel ajal sellel kohal oma kodutunne.

Pisikese tüdruku tunne.

1,5-aastane mina

Sellele pisikesele tundele aitasid kaasa traditsioonid: pühapäeviti pirukate/saiakeste tegemine, jõulude ja sünnipäeva ajal peolaua katmine, mil võeti välja suured taldrikud, aiamaal grillimised ja kartulivõttud ning lihtsalt elu, mida igapäevaselt elati.

Kõik ei olnud üdini halb, aga halba oli kahjuks liiga palju.

Ühel hetkel kolisime Eesti väikelinna, sest aleviku koolis oli neli klassi. Koolis käisin juba linnas ning ka töökohad olid pigem seal. Algas töötas head, korter oli natukenegi viisakam ning ruumi oli rohkem. Üsna pea tulid aga vead välja ning olime taas hallituse sees.

Väikelinna kolides saime endale lõpuks interneti. Mäletan, et leiutasin valesid sõpradele, miks meie kodus internetti ei olnud. Oletatavalt ei ulatanud ühendus meieni. Olin 14, kui saime sülearvuti koos internetipulgaga. Varem oli meil arvuti, aga selles sai mängida ainult plaadimänge või neid, mis arvutis olemas olid.

Kujuta nüüd ette täna ühte 14-aastast, kellel ei ole internetti! Mida ta teeks, kuidas üldse hakkama saaks?

Mind aitas tookord raamatukogu ja ka algkoolis oli arvutitund, mis andis võimaluse arvutit kasutada.

Kas linna kolides kadus vägivald, olin ju juba 14? Ei kadunud. Kohati muutus hullemaks vaimne vägivald. Ma ei tohtinud kunagi värvida küüsi ega huuli punaseks, olin siis automaatselt lits. Lits olin ka siis, kui poistega suhtlesin. Tegelikult olin 10-aastane, kui mulle seda esimest korda kodus öeldi. Teismelisena jäid ette minu söömine,

minu pesemine. Raiskasin oletatavalt kõike liiga palju. Algul sain põgeneda karistamise korral wc-sse või vanituppa, kus olid lukud. Lukud aga võeti ühel hetkel ära, seega jäi siis ainult minu jõud uksele kinni hoida.

Mäletan seda päeva, mil suutsin uksele kinni hoida, et „isa“ ei saanud mulle haiget tegema tulla. Metallist uksele oli mulle käe sisse sooninud, aga see oli esimene märk, et ma suudan end kaitsta.

Olukorrale ei tundunud lõppu tulevat. Kõik jäi ette ning minu tahe elada vähenes. Polnud imestada, sest sellised laused tulid ka kodust, et uputagu ma end järve või tapku ma end ära. Mäletan ka päeva, mil ennast kilekotiga voodis lämmatada üritasin. „Isa“ nägi seda ja hakkas selle peale naerma: „Tapa, tapa end ära!”

Olukord oli läinud väga käest ära. Minu kartus kellelegi sellest kõigest rääkida oli suur, sest kui oleksin vahele jäänud, oleks kindlasti midagi hirmsat juhtunud.

Ühel hetkel tekkis mul põhikoolis peika, kellele ma julgesin olukorrast rääkida. Nutsime koos, aga aidata ei saanud ta mind ikkagi. Olime kõigest noored alaealised.

Kuigi ...

Meenub õhtu, mil jõud oli taas otsas. Võtsin külmkapist tabletid (meie kodus hoiti ravimeid külmkapis) ning pangetäie vett, mille abil kavatsesin need tabletid endale sisse süüa. Istusin enda toas, tuli ei põlenud. Ainuke valgus, mis tupp paistis, oli aknast tulev tänavavalgustite kuma. Istusin põrandal, toetasin selga vastu voodit. Mu